

jela in vsi moskovski listi sedaj po odhodu carjevem v prelepih člankih slavijo skrbnega, dobrega in miroljubnega sedanjega ruskega vladarja

**Belgija.** — Vojno ministerstvo pripravlja predlogo za povišanje vojske. Belgiji je močnejše vojske največ treba zaradi notranjih delavskih razmer. Socijalistički duh, ki preveva ondi delavce, navdaja zmirom bolj vlado s skrbjo. Sicer je pa tudi republikanski duh močno razširjen po Belgijskem.

## Obrtnija.

### Čikago in Kolumbijeva razstava.

(Dalje.)

Narodnih prepirov, kakor so v Avstriji, ne poznajo v Čikagu, vsaj sedaj ne. Tukaj se ljudje tudi bolj brigajo le za gospodarstvo. Pridobivanje denarja je v Čikagu, kakor sploh v Ameriki prva stvar. Prebivalstvo mesta se povekša vsako leto za kacic 100.000 prebivalcev, in vsi najdejo dela.

Zgoraj smo rekli, da v Čikagu ni narodnih bojev. Dosedaj je bilo to pač res, ali v prihodnje pa utegne postati drugače. Angleži so se začeli bati, da mesto zgubi svoj angleško-ameriški značaj, ker se vedno priseljuje toliko tujcev. Dosedaj se je tukaj potujčevanje hitro vršilo. Otroci došlih Nemcev ali Čehov so se navadno že čutili Angloameričane in niti materinščine dobro več umeli niso, unuki so pa gotovo bili že popolno angleški govoreči Američani. Od kar so se osnovale neangleške šole, izhajajo časopisi v raznih jezicah, se pa to raznarodovanje ne vrši več tako hitro. Posebno nekateri deli mesta dobivajo nemški značaj. S posebnim zakonom se je vpeljala občna šolska dolžnost in hkratu določilo, da se mora v vseh šolah poučevati angleščina. Proti temu zakonu se pa začinja upor pri neangleških prebivalcih. Nemce so nekoliko potolažili s tem, da so v mestne šole vpeljali nemščino kot neobvezni predmet, katere se uče tudi mnogi Nemci. Sedaj ga nekaj besed iz mladih dnij čikaškega mesta.

Zemlja, kjer sedaj stoji Čikago, je bila znana že v sedemnajstem stoletju. Tedaj so tjakaj prišli prvi francoski misijonarji spreobračat Indijane. Tedaj so prišla v Evropo prva poročila o silno rodovitnih pokrajinah ono stran kanadskih jezer, o velikih rekah, ki ondi teko in rudeče kožcih ondi bivajočih. Omenjali so majhno reko Čikago, po kateri Indijani vozijo proti Mississipiju. V vsem osemnajstem stoletju so le nekateri evropski lovci zahajali v te kraje, ali še niso ustanovili nobenega sela v teh obširnih pokrajinah.

Leta 1804. je prišel v te kraje kanadski trgovec s kožuhovino John Kindie. Zgradil si je ob izlivu reke Čikago v Michigansko jezero leseno hišo in je dolgo trgoval z Indijanci, ki so mu ostali celo prijatelji o krvavih vojnah. John Kindie slavi še sedaj kot utemeljitelj čikaškega mesta.

Tedaj so ti kraji bili še v oblasti Indijanov. Zjedinjene države še tukaj neso imele nobene moči. Kupiti

so morale od Indijanov nekoliko zemlje, da so napravili vojaško postajico v varstvo trgovcev s kožuhovino in vanjo postavili 70 mož. Ta postaja je bila le malo časa. Leta 1812. so jo napali Indijani in vse vojake pobili.

Po vojni, štiri leta pozneje, so zopet kupili od Indijancev precej zemlje ob Michiganskem jezeru blizu reke Čikaga, obnovili prejšnjo vojaško trdnjavo. Obnovili so zopet vojaško postajo. Če tudi se je mnogo storilo za varstvo naseljencev, vendar nikdo ni maral iti tje. Leta 1825. je bilo le 24 belih ljudi razen vojakov tu naseljenih. Ker naselba ni uspevala, odpravili so tudi vojaško posadko.

Tedaj tukaj ni bilo po ogromnih pragozdih nobenih cest, in potov. Leta 1830. so Zjedinjene države sklenile zgraditi kanal od Kanadskih jezer skozi reko Čikago in Illinois k Mississipiju, da bi mogli preskrbovati razstresene vojaške posadke v teh krajih. Pa še tedaj ni nikdo veroval v bodočnost čikaške naselbine, ki je tedaj štela kacic 300 ljudi, mej temi pa le polovico belih, drugi so bili Indijanci, Zamorci in mešanci. Vendar je tedaj državni komisar naselbino uredil, omejil, nezasedeni deli so se ponujali na prodaj po poldrugem dolarji oralo. Pa še za to nizko ceno ni bilo kupcev.

Največ kriv temu, da se ljudje v tem kraji neso marali naseljevati, je bil strah pred Indijani, pred katerimi je bilo težko braniti naselbine. Leta 1833. so Zjed. države popolnoma zmagale Indijane in jih razpršile. Nekateri so podvrgle. Sedaj je bila zagotovljena varnost v teh krajih. S tem letom se pa tudi prav za prav Čikago začinja, staro je torej 60 let. (Dalje sledi.)

## Obrtnijske raznoterosti.

Varstvo zoper rujo železnih delov, ležečih pod vodo. Dosedaj nimamo še pravega in povsem zanesljivega sredstva, s katerim bi se prepečila ruja železnih delov, cevij i t. d., ki leže v vodi. Najbolj običajno sredstvo je bilo do sedaj asfalt. Asfaltirani železni predmeti se pod vodo dolgo časa ohranijo brez ruje, a vendar se s časoma začno delati na njih rijaste lise, ki se potem hitro širijo in asfalt odstranijo. Bolj trpežno kakor asfalt je po novejših poskušnjah nastopno sredstvo: dotični železni deli (cevi i. t. d.) se dobro okrtajo z jeklenimi krtačami, da jim odstranimo vso nesnago in tudi rujo, ako se jih je uže prijela, potem se pa s cunjami dobro zdrgnejo. Nato vzamemo dobrega portlandskega cementa, pomešamo z vodo, da je gost kakor kaka barva in namažemo ž njim dotično železo. Pozneje potresemo še suhega cementa po namazanih delih, najbolje s pomočjo male vrečice, kakor se to zgodi pri formah za kovinsko litje. Konečno naj se počasi posuši. Ta manipulacija se ponavlja 5—6krat, a vselej je treba počakati, da se cement dobro posuši.

## Kmetijstvo.

### Škorec.

Mej najpridnejše zatiralce mrčesov šteti je škorec. Posebno, kadar ženeš živino na pokošene travnike ali požeto polje, pridruži se hitro škorec. To zaradi tega, da

obira obade, kateri z brenčanjem vznemirjajo živino. Ta žuželka, ki živino nadleguje v juliju, avgustu in septembru, kadar jo ni tako lahko dobiti, leže svoja jajca v kožo govedom. Iz teh jajec se izležejo ličinke in sedaj se narede živini muzolji. Ličinka ostane do junija ali julija družega leta v koži. Ko je tako zrasla, zapusti svoje bivališče, če je poprej ni kak škorec živini izvlekel, pade na tla in se v tleh spremeni v bubo. V sedmih tednih pa izleti iz bube obad. Škorci poberejo na stotine obadov in njih ličink, katere potem ne nadlegujejo živine.

Škorci pa zatirajo tudi druge škodljive mrčese, kakor črve majskega kebra, raznovrstne manjše ličinke in črve. Po letu pobirajo kobilice, kebre in leteče žuželke po travnikih in njivah. Po zelji poberejo pa mnogo gosenic.

S pokončevanjem škodljivih mrčesov škorec veliko koristi kmetu, zato bi da pa moral gojiti, ne pa preganjati, kakor se semtertja rado pripeti. Škorci se hitro množe, ker vane dvakrat na leto po kacij šest mladičev.

Natančnejša opazovanja so pokazala, da par škorcev s svojimi mladiči pokonča na dan nad 300 žuželk. Skoro vsake tri do pet minut prinese škorec v gnezdo kako žuželko. Iz povedanega je vidno, kako strašne množine škodljivcev pokončajo škorci.

Škorec je tica selilka, ali ostane jako dolgo v našem kraju. Pomladi zgodaj pride in še le pozno v jeseni nas zapusti. Škorec je marljiv in vesel tič, kaj prijazna prikazen. Pravi vzgled marljivosti je, skoro nič ne miruje. Navadno gnezdi v drevesnih duplih, rad pa tudi napravi svoje gnezdo v umetno napravljene škatlje, katere mu človek postavi. Včasih je pa tudi zadovoljen s kako špranjo v zidu ali strehi.

Škorčeva korist se pa tako splošno ne priznava, kakor bi bilo želeti. Mnogi ga hočejo razkričati celo za škodljivca, ki krade grozdje, češnje in tudi zrnje, in še verjeti nočejo, da škodljive žuželke pobira. Natančnejše nekateri nočejo živali opazovati, tudi najslavnejšim prirodzancem pa ne verjemo.

Mnogi kmetje celo vojno napovedujejo škorcem in bi jih najrajše polovili in podušili. Posebno jih pa jezi, če kdo na drevesa obeša kake škatlje, da bi v njih škorci gnezdili.

Kdor je imel škorca v tičnici, se je pač prepričal, da ne je vinskih jagod. Če mu vinsko jagodo ponudiš, jo morda iz radovednosti vzame v klun, potem jo pa spusti na tla ter se je več ne pritakne. Zato pa priporočamo kmetom, da varujejo škorce in vse store, da se ti tiči naselijo na njih posestvu v večji množini. Dobroto bodo s tem povrnili, da bodo pokončali veliko število mrčesov in torej odvrnili velike nadloge.

### Kmetijske raznoterosti.

Ržene in pšenične otrobi so jako dobra krma za živino. Po skušnjah so ržene otrobi posebno dobre za krave, ker imajo več mleka in boljše mleko, če se jim dajo. Pšenične otrobi so pa boljše za debelenje živine.

**Prilivanje drevesom.** Po leti je treba prilivati sadnemu drevju, ki raste na zemlji, katera ne drži moče. S prilivanjem dosežemo, da ne odpade nezrelo sadje in pa da drevo dela sadne popke za drugo leto. Prilivati se pa ne sme prav blizu debla, temveč malo proč, ker vodo srkajo male korenice, ki pa niso prav pri deblu.

**Kose in srpi se raje brusijo,** ako se denejo pol ure pred v vodo, kateri se je prililo pol odstotka žveplene kisline.

## Poučni in zabavni del.

### Balkanska mesta.

#### Gabrovo.

Iz Kazanlika pelja pot proti Gabrovemu s prva mej lepimi rožnimi vrta in orehovimi gaji. V lepem orehovem gaju je lepa vas Hasat (Haskiej). Ta vas je pod turško vlado bila skoro popolnoma turška. S tega časa se je pa vse bistveno spremenilo.

Ko so se približale ruske čete, so Turki po večjem pobegnili in se večinoma niso več povrnili. Sedaj je v Hasatu nad 1100 prebivalcev in mej njimi jedva 300 Turkov, ki so vsi jako ubogi, umazani in raztrgani. Nekoliko dalje od te vasi je lep gozdlič Šejnovo, kjer se je turška šipkovska vojska udala ruskemu generalu Skobelevu. Dalje prav pod gorami je pa velika bolgarska vas Šipka. Pred rusko-turško vojsko je to selo bilo celo mesto; imelo je nad 700 hiš, katere so bili popolnoma razdrli, kajti tukaj okrog so se vršili največji boji. Sedaj se je vas že zopet precej opomogla. Ima že blizu 2000 prebivalcev in novo cerkev.

Od te vasi pelje v ovinkih cesta čez Balkan. Okrog te ceste grobi in spomeniki potnika spominjajo na grozne dogodke koncem avgusta leta 1877. Vidi se še ostanki utrd in nasipov, v katerih so se Rusi bojevali. Na vrhu je jako lep pogled proti jugu na trakiško planjavo in Rodopske gore, proti severu se pa razprostira gorska gozdnata pokrajina z mnogimi potoki, iz katerih se zbira reka Jantra. Po tem goratem kraju raztresena je skupina manjših kmetijskih koč.

Le v enem kraju v nižavi vidi se več rudečih streh. To je mesto Gabrovo. To mesto ima visoke hiše, ozke ulice in lepe prodajalnice, sicer pa ima popolnoma krščanski značaj. Tukaj ni Turkov, minaretov in haremskih zidov. Hiše so krite s pločami. Skozi mesto teče ali skoro bi rekli dere reka Jantra, čez katero drži v mestu šest mostov. Mesto šteje po poslednjem ljudskem številjenju 7988 prebivalcev in mej temi je 7948 Bolgarov, 15 Turkov, 9 Nemcev in 7 Grkov. Turkov sploh okrog Gabrovega ni. V vsem gabrovskem okrožju so po zadnjem ljudskem številjenju našli 26 mohamedancev mej 34000 prebivalci. V Gabrovem in okolici ni bilo Turkov tudi pred osvobojenjem Bolgarije. Razen turških žandarjev in uradnikov ga skoro ni bilo mohamedanca.

Zgodovinski spomini Gabrovega sezajo le v 18. stoletje; mesto je torej novejšega izvora. V prejšnjem stoletju so gabrovski trgovci že trgovali z Rusijo in Rumu-